

Saksprotokoll

Utvalg: Formannskapet
Møtedato: 03.10.2006
Sak: 317/06

Resultat: Behandlet

Arkivsak: 06/22508
Tittel: HØRINGSUTTALELSE NOU 2006:5 -NORSK HELSEARKIV -
SISTE STOPP FOR PASIENTJOURNALENE

Behandling:
Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

VEDTAK:

Formannskapet slutter seg til Rådmannens forslag til høringsuttalelse i forbindelse med NOU 2006:5 "Norsk helsearkiv – siste stopp for pasientjournalene".

Rita Ottervik
Ordfører

Kari Aarnes

Saksframlegg

Høringsuttalelse NOU 2006:5 NORSK HELSEARKIV – SISTE STOPP FOR
PASIENTJOURNALENE

Arkivsaksnr.: 06/22508

Forslag til vedtak:

Formannskapet slutter seg til Rådmannens forslag til høringsuttalelse i forbindelse med NOU 2006:5 ”Norsk helsearkiv – siste stopp for pasientjournalene”.

Saksutredning:

Bakgrunn

Helse- og omsorgsdepartementet har i forbindelse med NOU 2006:5 "*Norsk helsearkiv – siste stopp for pasientjournalene*" bedt om høringsuttalelse fra blant annet Trondheim byarkiv. Saken er av en så vidt viktig karakter, at Rådmannen ønsker å legge den frem for politisk behandling før det sendes høringsuttalelse til departementet.

Da staten overtok eieransvaret for de offentlige virksomhetene i spesialisthelsetjenesten, ble disse organisert som foretak, og det ble bestemt at foretakene skal regnes som offentlige organer i arkivlovens forstand. Dette innebærer at arkivloven med forskrifter skal gjelde for helseforetakene. I samråd med Kulturdepartementet og Riksarkivaren ble det da bestemt at Helse- og omsorgsdepartementet (daværende Sosial- og helsedepartementet) skulle ta ansvaret for å utrede fremtidige ordninger for bevaring av helsearkivmateriale.

En depotordning, også kalt arkivdepot, arkivinstusjon eller depotinstusjon, er en institusjon der arkivmateriale tas vare på og gjøres tilgjengelig for andre brukere så lenge det er behov for det. Fordi det tidligere i liten grad har vært avlevert arkivmateriale til depot, har mange av virksomhetene, særlig sykehusene, akutt behov for å få avlevert arkivmateriale som ikke lenger er i bruk. Samtidig har det vært viktig å finne en ordning for forsvarlig oppbevaring av helsearkivmateriale for fremtiden, blant annet til forskning. Ved kongelig resolusjon 3. desember 2004 ble det på denne bakgrunn oppnevnt et utvalg som skulle se på opprettelsen av en depotordning for arkivmateriale fra spesialisthelsetjenesten. Utvalget har i sitt arbeid benyttet navnet Helsearkivutvalget.

Helsearkivutvalget ble opprettet i desember 2004, med avdelingsdirektør hos Riksarkivaren Ivar Fønnes som leder. Helsearkivutvalget har kartlagt at det befinner seg over 200.000 hyllemeter arkivmateriale på papir i sykehusene. Til sammenligning utgjør Riksarkivet når det er helt fullt 120.000 hyllemeter. Pasientjournalene utgjør hoveddelen av materialet i spesialisthelsetjenesten, og 24.000 hyllemeter er kartlagte journaler fra pasienter som er døde, såkalte morsjournaler.

Fordi mange virksomheter ikke har skilt ut morsjournaler utgjør morsjournalene langt mer enn de kartlagte 24.000 hyllemeter. I tillegg til helsearkivmateriale på papir, befinner det seg også helsearkivmateriale på film, mikrofilm, røntgen og i elektronisk form i spesialisthelsetjenesten.

Helsearkivutvalgets innstilling

Særlig pasientjournaler er dokumentasjon som er interessant for dagens og fremtidens forskere. Volumet er imidlertid så stort at det ikke kan forsvares å ta vare på alt. Helsearkivutvalget har derfor i sin utredning foreslått en ordning der en del pasientjournaler fra enkelte sykehus, for visse diagnoser og av en viss alder bevares i sin helhet, mens de resterende journalene reduseres i størrelse ved å kassere etter fastsatte kriterier.

Dette er et unikt materiale for forskning innen medisin og samfunnsfag. Derfor er det viktig at det finnes gode løsninger for å gjøre materialet mer tilgjengelig for forskning enn det har vært til nå. Samtidig skal taushetsbelagte opplysninger sikres betryggende behandling også i fremtiden med ordningen som er foreslått.

Helsearkivutvalget foreslår i utredningen at det opprettes et Norsk helsearkiv. Norsk helsearkiv er tenkt som en nasjonal depotordning som skal ta imot helsearkivmateriale fra spesialisthelsetjenesten, etter at helseforetakene har kassert etter regler foreslått av Helsearkivutvalget. Utvalget mener det bevarte materialet vil ha stor verdi for fremtidens forskning

Trondheim kommune

med de foreslåtte kriteriene for kassasjon.

I tillegg til depotfunksjonen som beskrevet ovenfor mener utvalget at det bør vurderes om Norsk helsearkiv skal kunne tilby andre tjenester knyttet til behandling av spesialisthelsetjenestens dokumentasjon. Slike tjenester kan bl.a. være midlertidig oppbevaring og skanning av papirjournaler.

Det kan også være aktuelt å vurdere fellestjenester knyttet til IT-basert behandling av pasientdokumentasjon. Norsk helsearkiv vil her eventuelt kunne gå inn i et samspill med andre aktører, både virksomhetene selv og andre som leverer tjenester til spesialisthelsetjenesten.

Disse tilleggsfunksjonene vil være tjenester som Norsk helsearkiv yter til virksomhetene i spesialisthelsetjenesten på oppdragsbasis og i konkurranse med eventuelle andre leverandører. Hvor omfattende disse tjenestene kan være, vil avhenge av hvor konkurransedyktig Norsk helsearkiv makter å være, og hvilke rammer som eventuelt settes for slike tilleggsfunksjoner.

Nasjonalt sykehusarkiv til Trondheim

Trondheim har i løpet av få år bygd opp et unikt arkivfaglig kompetansemiljø i nasjonal sammenheng. Dette miljøet er etablert på Dora, med sterk medvirkning fra staten gjennom kulturdepartementet, som har vært en sterk pådriver for å samle fagmiljøene innenfor ABM-sektoren (arkiv, bibliotek og museum) på Dora. Statsarkivet flytter fra høsten 2006 inn med hele sin virksomhet på Dora i en samspillsløsning med Trondheim byarkiv, Universitetsbiblioteket og Interkommunalt Arkiv i Trøndelag som de største samarbeidspartnerne. Ved denne samlingen ser man at Dora fremstår som et nasjonalt ledende ABM-senter. Det er en rekke sterke argumenter for å legge det nye nasjonale sykehusarkivet til Trondheim:

- Når et helt nytt nasjonalt sykehusarkiv skal bygges opp, bør det være en selvfølge at dette lokaliseres i tilknytning til andre sterke arkivfaglige miljøer.
- Det stilles stadig større krav til kompetanse og teknologiske løsninger innenfor dette området, noe som også vil ha sterk påvirkning på etableringen av dette nye arkivet. Siden arkivmiljøet på Dora allerede har etablert et unikt samarbeid for å utvikle nye løsninger for arkivering og oppbevaring, vil dette være et betydelig bidrag til å sikre de til enhver tid beste faglige løsningene for arkivet.
- I og med at det er staten som har vært største pådriver for å etablere ABM-senteret på Dora, vil det også være naturlig at de velger å legge det nye arkivet hit for å styrke miljøet i sin helhet.
- Det er forutsatt at det nye sykehusarkivet skal legges i nær tilknytning til sterke fagmiljøer også innenfor helse. På Dora har St. Olavs Hospital allerede lokalisert en stor del av sine arkiver, og har dermed tilknyttet fagpersoner hit.
- Det teller også i positiv retning at universitetsklinikken St. Olavs Hospital og Det medisinske fakultet ved NTNU utgjør et tungt fagmiljø i Trondheim, og dessuten ligger i relativt god nærhet til Dora. Dette argumentet forsterkes ytterligere med tanke på at det skal legges forskningsvirksomhet i tilknytning til det nasjonale sykehusarkivet.
- Det planlegges å utvikle det nasjonale sykehusarkivets funksjoner til også å gjelde skanning, oppbygging av elektroniske arkiv med mer. Til dette kreves tunge IT-miljøer og arkivmiljøer som allerede har gjennomført lignende prosjekter. Trondheim er teknologihovedstaden både

Trondheim kommune

i nasjonal og europeisk sammenheng, og har derfor nødvendige tekniske fagmiljøer i umiddelbar nærhet. Trondheim byarkiv har også mye verdifull erfaring innenfor skanning og elektroniske arkiver som kan være svært nyttig for det nye arkivet.

- Trondheim har gjennom tunge utdanningsinstitusjonene NTNU, HiST og BI årlig over 30.000 studenter. Det er god tilgang på kompetent arbeidskraft innenfor en rekke fagområder, noe som vil være svært viktig i oppbyggingen av et helt nytt miljø.
- ABM-senteret vil ha god tilgjengelighet både for fagmiljøer og publikum i den grad dette skal være nødvendig. Senteret ligger i nær tilknytning til buss, jernbane, hurtigbåt, hurtigruten, flybussen og det vil være gode parkeringsmuligheter i området.

ABM-senter på Dora

Dora består av et areal på 55.000 kvadratmeter, og Dora AS har i dag ca 40 leietakere. Dora er bygget opp i seksjoner og i lengderetningen er anlegget delt opp i 5 dokker. Byarkivet holder til på østsiden og fyller dokk fem i andre høyde.

Staten har gjennom Kulturmeldingen satt en klar målsetning om å etablere et ABM-samarbeid. Dette er en organisering som er under innarbeidelse, og som således ikke er godt kjent så langt. ABM-samarbeidet går på tvers av de tre fagfeltene arkiv, bibliotek og museum. Intensjonen er at disse tre fagfeltene skal finne sammen for å gjøre hverandre enda bedre.

Kultur- og kirke departementet har invitert hele ABM-sektoren i Trondheim til å se på felles løsninger i Dora-området. Trondheim kommune har både politisk og administrativt hatt flere møter med departementet i forbindelse med planene rundt å danne et ABM-senter på Dora. Det har gjennom en omfattende prosess blitt besluttet å samlokalisere Statsarkivet i Trondheim på Dora. Statsarkivet i Trondheim er landets største enhet innenfor Statsarkivet, og vil dermed tilføre miljøet på Dora en betydelig tyngde og et tungt fagmiljø. Det har også vært gjennomført møter med departementet om utviklingen av området rundt Nyhavna. Trondheim kommunes byarkiv er allerede lokalisert i Dora.

Trondheim kommune ønsker en samling av ABM-feltet, og ser det som svært positivt for utviklingen av Trondheim Byarkiv og brukerne av disse tjenestene. Kommunens innbyggere vil dra nytte av et felles ABM-samarbeid fordi det vil skape et kultursenter, hvor man vil kunne dra for å oppsøke kunst, litteratur, større utstillinger, historie og verdifull dokumentasjon. Utviklingen av Trondheim Byarkiv vil gi økt faglig kompetanse, man vil kunne formidle byens "hukommelse" på en bedre måte og tilgjengeligheten for publikum vil bli forbedret. En ser også at et ABM-senter vil bidra til å ruste opp Nyhavnaområdet, og tilføre det en kulturinstitusjon som gjør området mer attraktivt. "Østbyen" står foran store forandringer, og et ABM-senter vil absolutt være med å sette et positivt preg på denne bydelen.

Statsarkivet har inngått en leieavtale med Dora AS, som innebærer at hele institusjonen blir samlet på Dora fra og med 2007. For å kunne huse hele Statsarkivet, og for å legge til rette for det nye ABM-senteret, vil Dora AS reise et nybygg i tilknytning til eksisterende bygninger. Dette vil inneholde bl.a. kontorlokaler, lesesal og kantine. Bygget vil stå ferdig i oktober 2006.

Statsarkivet inklusive Interkommunalt arkiv plasseres i 2. etasje og halve 3. etasje. Lesesal vil ligge i andre halvdel av 3. etasjen. I 4. etasje vil Byarkivet, Universitetsbiblioteket og felles kantine for alle aktører ligge. Posttjenesten og skannefunksjonen vil oppta ca halve 5. etasje, samt en liten bit av Dora. Eksisterende lokaler i Dora vil opprettholdes for alle aktører unntatt Byarkivet, kontorlokalene vil tilbakeføres til Dora AS mens selve arkivene vil opprettholdes.

Trondheim kommune

Kunstnere har atelier, vitenskapsmuseet har flere samlinger og Nidarosdomens restaureringsarbeider holder til i Dora. Statsarkivet, Byarkivet, Interkommunalt arkiv Trøndelag (IKA) og Universitetsbiblioteket fyller 3 dokker med ca 40 - 45.000 meter dokumentasjon og bøker. I tillegg huser Dora mange private aktører.

Statsarkivet har i dag ca 12.000 hyllemeter med arkiv i Dora. I tilknytning til arkivet har 6 personer av personalet i Statsarkivet arbeid der. Statsarkivet har tidligere hatt lesesal i tilknytning til arkivet i Dora, men i de senere år har materialet blitt fraktet til og fra hovedarkivet i Høgskolevegen.

Byarkivet har holdt til på flere plasser opp gjennom årene, men siden 1996 har arkivet hatt tilhold i Dora. Fra 1996 til 2001 hadde kommunen kapasitet til å magasinere 10.000 hyllemeter med dokumenter, nå er kapasiteten 20.000 hyllemeter. Vi utnytter i dag ca 11.500 hyllemeter, og dette er fordelt på kommunale dokumenter og utleie for offentlige og private organisasjoner.

Forslag til høringsuttalelse

Trondheim kommune gir sin tilslutning til planen om å organisere Norsk helsearkiv som en samlet enhet. Vi forstår i tillegg utvalget slik at de ser det som mest rasjonelt at en slik institusjon samlokaliseres med en allerede eksisterende enhet av det statlige Arkivverket.

Trondheim kommune støtter en slik konklusjon og vil rette oppmerksomheten på at arkivinstitusjoner med ansvar for forskjellige forvaltningsnivå er i ferd med å samlokalisere seg på Nyhavna i Trondheim. Den tidligere tyske ubåtbunker Dora har klimatiske og sikkerhetsmessige egenskaper som gjør den velegnet som langtidsdeponi for arkivalier.

Prosjektet "Kulturbunker Dora" som blant annet er finansiert med midler fra ABMU (Statens senter for Arkiv, bibliotek og museum) utreder i dag den fremtidige bruken av Dora som utviklingsarena for tverrfaglig integrasjon mellom regionens arkiv, bibliotek og museumsinstitusjoner og som lokalitet for kulturelle aktiviteter som utstillinger, konserter, konferanser, installasjoner mm. Området omkring Dora på Nyhavna i Trondheim vil dermed i årene som kommer utvikle seg til et bredt sammensatt senter for ABM-institusjonene i regionen. Denne utviklingen er kommet i gang i klar forståelse med de aktuelle institusjonene og etter et klart ønske uttrykt av Stortinget og Kulturdepartementet.

Arkivverket har spilt en sentral rolle i utviklingen av ABM-senteret på Nyhavna, etter at Kulturdepartementet bestemte at Statsarkivet i Trondheim skal samle all sin aktivitet på og i tilknytning til Dora. Nytt kontorbygg og nye magasiner for Statsarkivet vil bli tatt i bruk i løpet av inneværende år. Kommunen er kjent med at Arkivverket her også vil tilrettelegge magasiner og kontorer for Interkommunalt Arkiv Trøndelag IKS – samt leie ut arealer til St. Olavs Hospital HF som vil flytte sitt pasientjournalarkiv til Dora i løpet av våren 2007.

Dermed har Arkivverket inntatt en ledende rolle i arbeidet med å samle og koordinere den faglige aktiviteten til arkivmiljøene i Midt-Norge, inklusive helsearkiver. En lignende koordinerende rolle innenfor arkivområdet ser vi at Arkivverket nå inntar også andre steder i landet.

Trondheim kommune vil på denne bakgrunn gi sin støtte til en modell for etablering av et Norsk helsearkiv som fremstår som en naturlig oppfølging av utvalgets egne vurderinger:

- Norsk helsearkiv organiseres som en egen enhet i Arkivverket. På den måten kan arkivet inngå i en felles organisasjon for statlige arkivdepoter – og man kan bygge videre på den kompetanse Arkivverket har når det gjelder å behandle arkivmateriale som skal bevares for

Trondheim kommune

ettertiden.

- Helsearkivet etableres som en samlet, nasjonal enhet og plasseres i tilknytning til Statsarkivet i Trondheim og de øvrige arkivfaglige miljøene på Dora.
- En slik etablering skaper de nødvendige forutsetningene for å samle og koordinere det videre arbeidet med både de papirbaserte og de elektroniske helsearkivene på ett sted, nemlig Trondheim. Her finner en i tillegg Norsk Pasientregister (NPR) og et kompetansemiljøet for utvikling og implementering av elektronisk pasientjournal.
- Norsk helsearkiv vil kunne dra nytte av den infrastruktur og den arkivfaglig aktivitet som nå utvikles på Dora. Dermed vil man på en god måte også kunne ivareta behovene for tilgjengelighet for forskere og andre som skal gis adgang til arkivene og kombinere dette med realiseringen av en kostnadseffektiv løsning.
- Med nærhet til St. Olav Hospital, SINTEF, ^{og HIST} og NTNU vil et Norsk Helsearkiv lokalisert i Trondheim befinne seg i umiddelbar nærhet av sentrale forskningsmiljøer innenfor medisinsk, helsefaglig og historisk forskning. Det vil i seg selv kunne bidra til å gjøre helsearkivet attraktivt som relevant forskningsmateriale. Samtidig vil de nevnte institusjonene vil kunne bidra til å sikre den nødvendige rekruttering av så vel medisinsk som historiefaglig kompetanse til oppbygging av Norsk helsearkiv.

Rådmannen i Trondheim, 22.09.2006

Elin Rognes Solbu

Elin Rognes Solbu
Kommunaldirektør

Rolf Jarle Brøske

Rolf Jarle Brøske
Rådgiver

Vedlegg